

Vedecký príspevok/ Scientific Article

Recenzované/ Review: 28. 02. 2021

<https://doi.org/10.24040/eas.2021.22.1.5-22>

Hodnotenie finančného hospodárenia okresných miest SR za roky 2014-2018

Evaluation of financial management of district cities in the Slovak Republic for the period 2014-2018

Lucia Rožová

Abstract: The aim of the paper is to present the results of research in the field of financial management of Slovak district cities for the period 2014-2018. We have endeavoured to analyse the past management of a selected sample of research objects through selected quantitative indicators of a benchmarking nature, as well as the discovery of positive and negative factors that had a significant impact on the overall management. A well-performed financial analysis should emphasize, above all, the elimination of the effects of negative factors and at the same time support the positive effects on the management of local units.

Key words: *Local government. Financial management. Financial strength indicators.*

JEL Classification: H71. H72.

Úvod

Miestne daňové reformy, ktoré sa v Európskej únii realizovali v období rokov 2003-2004, boli iniciované a vykonávané s cieľom natrvalo určiť najúčinnnejšie formy miestnej samosprávy na základe zásad zakotvených v Európskej charte miestnej samosprávy. Reformy miestnych príjmov boli pomerne početné a rôznorodé a prebiehali v súlade s miestnou hospodárskou situáciou každej krajiny: zníženie peňažných prevodov zo štátnych daňových odvodov miestnym orgánom (Fínsko), zvýšenie daní miestnej a strednej úrovne (Taliansko, Poľsko, Francúzsko, Slovensko, Španielsko), zavedenie nových daní (Maďarsko, Taliansko, Estónsko) (Rusu, 2013).

Procesom decentralizácie verejnej správy došlo nielen k presunu veľkého množstva kompetencií z centrálnej úrovne na miestnu samosprávu, ale významnou mierou sa posilnilo jej postavenie, či zodpovednosť za zabezpečovanie služieb a uspokojovanie potrieb svojich

občanov. Miestne financie sú v skutočnosti integrálnou súčasťou fiškálnej decentralizácie. Pokiaľ ide o zvýšenie efektívnosti a výkonnosti verejného sektora s cieľom poskytovať verejné statky a služby, predpokladá sa, že fiškálna decentralizácia a presun finančnej zodpovednosti na miestnu úroveň sú lepšou voľbou (Fisher, 2010).

Primárnym cieľom fiškálnej decentralizácie je posilnenie finančnej sebestačnosti samosprávnych jednotiek v nakladaní s vlastnými zdrojmi. Ak hovoríme o finančnej samostatnosti, nemáme na mysli ich úplnú finančnú autonómiu, ani svojvôľu, ale skôr možnosť vplývať na príjmovú a výdavkovú časť ich vlastných rozpočtov, samozrejme s prihliadnutím na právne a ekonomické limity zákonnosti, efektívnosti, účinnosti, účelnosti a hospodárnosti (Jesenko et al., 2015).

Financovanie územnej samosprávy, rozdelenie ich kompetencií či územné členenie Slovenska patria medzi reálne problémy, ktoré je potrebné riešiť. Predloženým príspevkom chceme prispieť k diskusii o možných zmenách súčasného stavu, predložiť návrhy a navrhnúť možnosti zmiernenia závislosti samosprávnych jednotiek od prostriedkov zo štátneho rozpočtu. S návrhmi prichádzajú viacerí autori, ale aj samotná samospráva vo viacerých debatách zdôrazňuje nové možnosti, ktoré je potrebné v budúcnosti zohľadniť.

1 Teoretické východiská

Zdroje príjmov samosprávnych jednotiek sa v jednotlivých krajinách líšia, ale vo všeobecnosti sem patria dane, užívateľské poplatky a medzivládne prevody. Pokiaľ ide o dane, majetkové a obchodné, sú pravdepodobne najčastejšie vyberané miestnymi vládami po celom svete. Miestne dane môžu zahŕňať dane z príjmov, všeobecné dane z predaja a selektívne dane z predaja (napríklad dane z pohonných hmôt, alkoholu, tabaku a registrácie vozidiel) a dane z prevodu pozemkov (alebo kolkové poplatky). Často sa tieto dane vyberajú na štátnej úrovni a zdieľajú sa s miestnymi úrovňami podľa vopred stanovených pravidiel (podielové dane). Najdôležitejšou kategóriou príjmov sú vlastné príjmy. Schopnosť získať vlastné príjmy patrí medzi najdôležitejšie dôkazy miestnej autonómie, zodpovednosti a sebestačnosti (Farvaeque-Vitkovic, Kopanyi et al., 2014).

Samosprávne jednotky na Slovensku disponujú vlastnými a ostatnými (cudzími) finančnými prostriedkami. Vlastné zdroje získavajú na jednej strane na základe zákonných opatrení, ktoré vyplývajú z výkonu originálnych alebo prenesených kompetencií (podielová daň, transfery zo štátneho rozpočtu na výkon delegovaných pôsobností), na druhej strane si ich vytvárajú vlastnou činnosťou na základe rozhodnutia samosprávy. Ostatné, resp. cudzie, zdroje

samosprávne jednotky získavajú ako návratné (pôžičky, úvery) alebo nenávratné (napr. projekty z fondov EÚ) (Belajová et al., 2014).

Vlastné príjmy obce predstavujú v Slovenskej republike teoreticky aj legálne vymedzený pojem, avšak pri štúdiu relevantnej odbornej literatúry sme narazili na rozpor. Viacerí teoretici nepovažovali výnos z podielovej dane za vlastný príjem obcí. Rovnako tak, vymedzenie vlastných príjmov v zahraničí nie je vnímané jednotne, čo spôsobuje problémy pri stanovovaní reálnej miery finančnej samostatnosti obcí v jednotlivých krajinách. Pre potreby príspevku budeme pri stanovení vlastných príjmov vychádzať zo slovenskej platnej legislatívy (z §5 odseku 1 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov), pozri tabuľka 1 (Rožová, 2018).

Tabuľka 1 Jednotlivé položky vlastných príjmov

Vlastné príjmy <i>(čerpané zo záverečných účtov slovenských okresných miest)</i>	111003 - Daň z príjmov fyz. osôb = výnos z podielovej dane 121 - Daň z nehnuteľností 130 - Domáce dane na tovary a služby (výnos z miestnych daní) 133013 - Poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad, výnos z miestneho poplatku za rozvoj (od 1. 11. 2016) - fakultatívny nástroj miestnych jednotiek (kategória ostatné dane a poplatky) 210 - Príjmy z podnikania a vlastného majetku (konkrétne ide o skupinu nedaňových príjmov) 220 - Administratívne poplatky (napr. sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou, administratívne poplatky, atď)
--	---

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dostupných záverečných účtov sledovaných miest za roky 2014-2018.

Do kategórie daňových príjmov územnej samosprávy, ktorá predstavuje najväčšiu a najpodstatnejšiu položku rozpočtov obcí v našich podmienkach, zaradíme miestne dane a výnos z podielovej dane (dane z príjmov fyzických osôb). Tá je z hľadiska objemu najvýznamnejším príjmom samospráv. Od 1.1.2016 podľa §2 zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy sa výnos podielovej dane, ktorý je poukázaný obciam, zvýšil na 70 %, samosprávnym krajom na 30 %.

Na tento príjem výrazne vplývala finančná kríza (2008-2009), pričom jej následky sa najviac prejavili na rozpočtoch samosprávnych jednotiek predovšetkým v rokoch 2010 a 2011. Následne v roku 2012 došlo k zníženiu výnosu tejto dane do rozpočtov obcí zo 70,3 % na 65,4 %. Na konci roka 2011 bola Vládou SR pripravená zmena systému financovania samosprávnych jednotiek, ktorej zámerom bolo prejsť z financovania obcí jedinou podielovou daňou na tzv. daňový mix, ktorý by pozostával z dane z príjmov, dane z pridanej hodnoty a spotrebných daní. Takýto návrh predstavitelia Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) na 22. sneme 24. októbra 2011 odmietli a považovali ho za nevhodný zásah do fungovania

samosprávy. K reforme fiškálnej decentralizácie tak nedošlo. V roku 2014 sa prijalo zvýšenie výnosu z podielovej dane do rozpočtu municipalít na 67 %, nasledujúci rok na úroveň 68,5 % a v roku 2016 až na 70 %. Tento príjem zaraďujeme medzi vlastné príjmy obce, z ktorých sa zabezpečuje financovanie ich samosprávnych pôsobností (Tekeli, 2016).

Dôležitou položkou daňových príjmov sú aj miestne dane, ktoré sú konkrétnym prejavom finančnej autonómie samosprávy. Zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady s platnosťou od 1. januára 2005 ustanovil osem druhov miestnych daní a jeden miestny poplatok. Základnou charakteristickou črtou miestnych daní je ich fakultatívnosť, a tak obec má právo rozhodnúť sa, ktorú daň (dane) bude na svojom území vyberať. Miestny poplatok za komunálny odpad je obligatórnym finančným nástrojom, čo znamená, že obce sú povinné na svojom území tento poplatok vyberať (Švantnerová a Kožiak, 2005).

Nadobudnutím účinnosti zákona č. 447/2015 Z. z. o miestnom poplatku za rozvoj v znení neskorších predpisov došlo v roku 2016 k zavedeniu druhého miestneho poplatku - poplatku za rozvoj, ktorý predstavuje fakultatívny finančný nástroj slovenských miest a obcí. Táto nová zákonná úprava dáva samospráve príležitosť získať finančné zdroje na projekty občianskej vybavenosti, viac regulovať negatívne vplyvy investičných aktivít na svojom území a získať finančné prostriedky nielen od developerov, ale takmer od všetkých stavebníkov.

V rámci rozpočtového hospodárenia samosprávnych jednotiek je potrebné venovať pozornosť aj výdavkovej strane rozpočtu, predovšetkým kategórii bežných výdavkov, ktoré majú obligatórny charakter a samosprávne jednotky sú povinné ich pravidelne uhrádzať.

Bežné výdavky sú určené na zabezpečenie činnosti samosprávnych jednotiek, predovšetkým na výkon samosprávnych pôsobností, ako aj preneseného výkonu štátnej správy, ktorý municipalita zabezpečujú. Do tejto kategórie zahŕňame platby za platy, mzdy, tovary a služby, materiál, energie a pod.. Medzi bežné výdavky zaraďujeme aj záväzky obce, ktoré im vznikajú, napr. zo spolupráce s inou obcou alebo samosprávnym krajom. Naopak, kapitálové výdavky slúžia na financovanie investičných potrieb samosprávnych jednotiek, hlavne na ich rozvojové programy, ktoré sú schválené v koncepcii rozvoja obce a samosprávneho kraja. Do položky kapitálových výdavkov patria výdavky, ktoré súvisia s obstaraním hmotného a nehmotného majetku (napr. obstaranie pozemkov, budov, stavieb, ako aj výdavky na rekonštrukciu a modernizáciu strojov a zariadení), taktiež výdavky, ktoré vyplývajú napr. z medzinárodnej spolupráce obce, či investičné záväzky samosprávnych jednotiek. Ide o výdavky, ktoré sa pravidelne neopakujú a majú investičný charakter (Veverková Konečná, 2017).

Ak samosprávne jednotky dokážu pokrývať vyššie uvedené časti bežných výdavkov a zostanú im ešte voľné finančné prostriedky, vytvárajú si priestor na rozvojové aktivity, resp. na skvalitňovanie služieb, nadobúdanie majetku a pod.. Tieto vzťahy sledujú indikátory finančnej kapacity obce (Žárska, 2008). Finančná kapacita meria schopnosť územnej samosprávy financovať lokálne verejné statky z vlastných daňových príjmov. Označuje sa taktiež ako daňová kapacita, lebo predstavuje objem daňových príjmov, ktoré môže územná samospráva získať aplikáciou priemernej daňovej sadzby (Jílek, 2008).

V praxi sa využíva široké spektrum indikátorov vyjadrujúcich finančnú silu a kapacitu samosprávnych jednotiek, napr. daňová sila, finančná sila, miera sebestačnosti, miera samofinancovania, dlhová kapacita, majetková kapacita, hrubá úspora a ďalšie. Finančná analýza, ktorá je realizovaná prostredníctvom indikátorov finančnej kapacity a finančnej sily, je východiskovou analýzou pre rozvojové procesy samosprávnych jednotiek. Sledovať vývoj výsledných hodnôt jednotlivých indikátorov je dôležité aj z hľadiska určenia možností ďalšieho rozvoja samosprávnych jednotiek, resp. pri identifikácii bariér ich rozvoja. Osobitne zložitá situácia je v prípade malých obcí, kde sú peňažné prostriedky na rozvojové aktivity, značne limitované. Východiská na riešenie takéhoto stavu sú viaceré, napr. rozvoj realizovaný v spolupráci so spádovým mestom, resp. združením sa s inou obcou. Preto v našich podmienkach stále rezonuje potreba konsolidácie sídelnej štruktúry a zníženia počtu samosprávnych jednotiek (Žárska, 2008).

2 Materiál a metódy skúmania

Cieľom príspevku je analyzovať minulé hospodárenie vybranej vzorky slovenských miest počas sledovaného obdobia ohraničené rokmi 2014-2018 so zámerom odhaliť pozitívne a negatívne činitele, ktoré mali na celkové hospodárenie miest značný vplyv. Vzhľadom na vyššie zadefinovaný cieľ je možné naformulovať aj výskumnú hypotézu, ktorou predpokladáme, že výsledné hodnoty vybraných indikátorov závisia od veľkostnej kategórie miest.

Pri kalkulácii zvolených indikátorov benchmarkingového charakteru vychádzame predovšetkým zo záverečných účtov, výročných správ a hodnotiacich správ programových rozpočtov všetkých sledovaných miest. Pre potreby kvantifikácie vybraných benchmarkingových ukazovateľov bolo potrebné získať údaje aj zo Štatistického úradu SR, konkrétne išlo o počet obyvateľov za jednotlivé roky sledovaného obdobia. V prípade nedostupnosti vyššie uvedených dokumentov na webových portáloch vybraných miest, boli využitím kvantitatívnych metód rozhovoru oslovení zamestnanci príslušných oddelení

mestských úradov, a na základe žiadosti o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov sme potrebné údaje doplnili.

Objektom skúmania sú všetky okresné mestá na Slovensku (v celkovom počte 71), ktoré boli rozčlenené do šiestich veľkostných kategórií podľa počtu obyvateľov s označením K1-K6. Takéto členenie miest považujeme za korektnejšie z dôvodu, že mestá rovnakej veľkostnej skupiny majú viacero podobných znakov a rovnako tak sú rozmiestnené rovnomerne po celom území SR, a takže príspevok ponúka široký celoplošný záber výskumu. Zároveň je potrebné dodať, že nižší počet okresných miest (71) je spôsobený skutočnosťou, že dve najväčšie slovenské mestá, Košice a Bratislava, sa oficiálne členia na viacero okresov, konkrétne Košice I-IV, Košice okolie a Bratislava I-V. Z dôvodu vyššej prehľadnosti výsledkov boli uvedené okresy spojené do jedného.

K1	K2	K3	K4	K5	K6
•0- 9 999 obyv. •10 miest	•10 000- 19 999 obyv. •23 miest	•20 000- 29 999 obyv. •17 miest	•30 000- 39 999 obyv. •8 miest	•40 000- 49 999 obyv. •3 mestá	•50 000 obyv. a viac •10 miest

Obrázok 1 Klasifikácia miest podľa veľkostných kategórií
Zdroj: Vlastné spracovanie.

Prvým krokom realizovanej analýzy bolo roztriedenie objektov skúmania do veľkostných kategórií, následne bolo potrebné získať a skompletizovať potrebné číselné dáta za roky 2014-2018, ktoré slúžili na výpočet vybraných indikátorov benchmarkingového charakteru. V rámci výskumu a podrobnej analýzy finančného (rozpočtového) hospodárenia miest boli získavané dáta týkajúce sa predovšetkým výšky výnosov daňových príjmov a ich jednotlivých položiek, výšky nedaňových príjmov, získaných grantov a transferov, výšky bežných a kapitálových výdavkov a hodnoty celkových príjmov a celkových výdavkov vybranej vzorky miest. Kategória celkových príjmov predstavuje súčet bežných príjmov spolu (bežné príjmy mesta + bežné príjmy rozpočtových organizácií), kapitálových príjmov spolu (kapitálové príjmy mesta + kapitálové príjmy RO) a príjmových finančných operácií. Podobne je to aj v prípade kategórie celkových výdavkov, do ktorej sú započítané bežné výdavky spolu (mesta + RO), kapitálové výdavky (mesta + RO) a výdavkové finančné operácie. Značná pozornosť bola pri analýze venovaná aj kategórii vlastných príjmov, ktorá bola dôležitá pri kvantifikácii indikátorov finančnej sily.

Pri každom indikátore boli kvantifikované výsledné hodnoty za jednotlivé roky 2014-2018, avšak pre potreby ďalšieho spracovania dát bolo potrebné výsledky pri každom objekte za všetky sledované roky spriemerovať, čím sme získali pri jednotlivých mestách jeden číselný údaj. V ďalšom kroku boli spriemerované aj všetky výsledky za mestá v rámci jednej veľkostnej skupiny, čím sme dospeli k priemerným výsledným hodnotám za jednotlivé veľkostné kategórie miest, s ktorými sme ďalej v analýze pracovali.

Kľúčovým predpokladom k meraniu a porovnávaniu výkonu verejných služieb je stanovenie a výber súboru indikátorov. Celkovo pre túto oblasť skúmania bolo definovaných 10 ukazovateľov benchmarkingového charakteru.

Tabuľka 2 Súhrnný zoznam použitých indikátorov benchmarkingového charakteru

UKAZOVATEĽ	VZOREC VÝPOČTU
Daňová sila	Daňové príjmy/ počet obyvateľov (1)
Miera samofinancovania	Vlastné príjmy/ bežné výdavky (2)
Miera finančnej sebestačnosti	Vlastné príjmy/celkové príjmy (3)
Daňová sebestačnosť	Daňové príjmy/ bežné príjmy (4)
Podiel miestnych daní na obyvateľa	Miestne dane/ počet obyvateľov (5)
Podiel miestnych daní na celkových daňových príjmoch mesta	Miestne dane/ daňové príjmy (6)
Podiel výnosu dane z príjmov fyzických osôb na daňových príjmoch	Výnos z podielovej dane/ daňové príjmy (7)
Celkové príjmy na obyvateľa	Celkové príjmy/ počet obyvateľov (8)
Celkové výdavky na obyvateľa	Celkové výdavky/ počet obyvateľov (9)
Rozdiel celkových príjmov a celkových výdavkov	Celkové príjmy- celkové výdavky (10)

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Kvalitne vykonaná finančná analýza má zdôrazniť predovšetkým odstraňovanie vplyvov negatívnych faktorov a súčasne podporovať pozitívne pôsobiace vplyvy na hospodárenie miestnych jednotiek (Peková, 2004).

3 Výsledky a diskusia

(Jedným zo zistení realizovanej analýzy je viditeľne stúpajúci trend vo vývoji výsledkov daňovej sily, čo je spôsobené predovšetkým rapidným rastom výnosu z podielovej dane a miernym nárastom výšky výnosov z miestnych daní a poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad. Najväčší podiel na daňových príjmoch tvorí daň z príjmov fyzických osôb, ktorej výnos v zmysle zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako jedinej dane sa prerozdeľuje medzi jednotky územnej samosprávy. S účinnosťou od roku 2014 pripadalo z výnosu dane z príjmov fyzických osôb obciam 67 %, v roku 2015 68,5 % a o rok na to 70 %. Rast výnosu

tejto dane je spôsobený predovšetkým postupným rastom hospodárstva - ekonomiky krajiny, čo sa prejavilo v lepšom plnení podielových daní zo strany štátu.

Všetky tabuľky musia byť očíslované arabskými číslami. Popis tabuľky sa uvádza nad tabuľkou (zarovnaný podľa okrajov). Zdroj je umiestnený pod tabuľkou (zarovnaný na stred). V tabuľke by malo byť použité horizontálne a vertikálne rámovanie. Tabuľka musí byť vložená do textu. Pod textom uvádzame príklad tabuľky.

Tabuľka 3 Stav priemerných hodnôt vybraných indikátorov finančného hospodárenia v členení podľa veľkostnej kategórie miest

UKAZOVATELE	K1	K2	K3	K4	K5	K6	Najlepšie mesto
Daňová sila	412,10	427,80	405,30	403,30	397,30	456,80	Námestovo
Miestne dane na obyv.	77,10	99,80	97,90	91,90	93,70	134,10	Púchov
Miestne dane/ daňové príjmy	0,181	0,226	0,238	0,230	0,238	0,309	Trnava
Výnos z podielovej dane/ daňové príjmy	0,816	0,765	0,745	0,761	0,762	0,699	Púchov
Miera samofinancovania	0,810	0,757	0,816	0,783	0,811	0,891	Šaľa
Miera fin. sebestačnosti	0,586	0,572	0,627	0,613	0,607	0,691	Šaľa
Celkové príjmy - celkové výdavky	396 394	852 842	1 159 214	1 571 146	1 505 134	5 646 365	Bratislava
Daňová sebestačnosť	0,579	0,617	0,602	0,589	0,630	0,671	Martin
Celkové príjmy na obyv.	850,31	878,62	788,60	788,05	721,90	801,37	Skalica
Celkové výdavky na obyv.	765,44	826,13	736,25	740,77	684,20	743,36	Partizánske

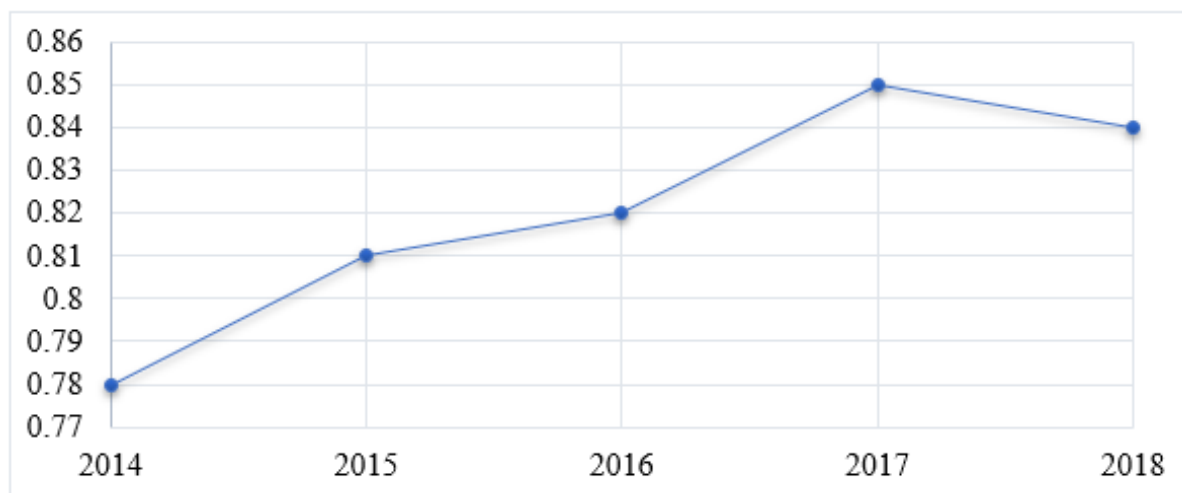
Zdroj: Vlastné spracovanie.

V prípade indikátora daňovej sily sa v kategórii piatich najlepších miest nachádzajú prevažne mestá menšej veľkostnej kategórie do 20 000 obyvateľov. Najvyššie výsledné hodnoty spomedzi všetkých sledovaných objektov dosahovalo okresné mesto Námestovo, ktoré zaradíme medzi menšie mestá (do veľkostnej kategórie K1 miest do 10 000 obyvateľov) s priemerným počtom obyvateľov počas vymedzeného obdobia na úrovni 7 876. Priemerná hodnota daňovej sily za päťročné obdobie dosahovala hodnotu 608,30 Eur na obyvateľa. Výsledky vykonanej analýzy ukazujú, že najväčší podiel na raste celkových daňových príjmov v meste Námestovo mal predovšetkým výnos z podielovej dane, ktorý z roku 2014 na rok 2018 zaznamenal takmer 50%-ný nárast (z hodnoty 2 851 276 Eur na 5 291 473 Eur). V meste majú zavedený okrem poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad, ktorý patrí medzi ďalšie dôležité príjmy miest a obcí na Slovensku, aj poplatok za uloženie odpadu, ktorého skutočný príjem v roku 2018 bol v celkovej výške 43 887,57 Eur. Uvedený poplatok je v zmysle zákona č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov na skládku odpadu, ktorej vlastníkom je mesto Námestovo (Záverečný účet mesta Námestovo za rok 2018).

Druhé úspešné mesto v poradí bol Senec, ktorý navýšil svoje daňové príjmy v roku 2018 niekoľkými spôsobmi. Priemerná hodnota daňovej sily za päťročné obdobie dosahovalo hodnotu 590,98 Eur na obyvateľa. Mestské zastupiteľstvo 8. 12. 2016 schválilo všeobecne záväzné nariadenie, ktorým sa zaviedol na území mesta poplatok za rozvoj s účinnosťou od 1.1.2017, a tak mesto získalo príjem vo výške 55 635 Eur. Rovnako tak na území mesta je zavedený aj poplatok za skládku, ktorého výnos bol v tom istom roku v hodnote 308 232,47 Eur a mesto získalo finančné prostriedky aj z vyplatenia sankčného úroku z miestnych daní vo výške 45 599,46 Eur (Záverečný účet mesta Senec za rok 2018).

Aj mesto Malacky sa rozhodlo v roku 2017 na svojom území zaviesť poplatok za rozvoj, ktorého výnos v danom roku bol 353 559,50 Eur, čo v pomere k daňovým príjmom predstavuje výšku 3,6 %. V meste všeobecným záväzným nariadením schválili najvyššiu zákonom povolenú sadzbu, a to 35,00 Eur za štvorcový meter podlahovej plochy pre všetky druhy stavieb. Taktiež je v meste vyberaný výnos z poplatku za dobývací priestor, ktorý bol mestu poukázaný z Hlavného banského úradu a Ministerstva životného prostredia vo výške 9 157,51 Eur. Priemerná hodnota daňovej sily za päťročné obdobie dosahovala hodnotu 525,37 Eur na obyvateľa. (Záverečný účet mesta Malacky za rok 2017).

Dôležitým indikátorom je miera samofinancovania, ktorá predstavuje podiel vlastných príjmov a bežných výdavkov samospráv. V rámci výsledkov tohto ukazovateľa je možno pozitívne hodnotiť rastúci trend výsledných hodnôt. Priemerné hodnoty od roku 2014 vzrástli z hodnoty 0,78 na 0,84 v roku 2018. Z výsledkov vyplýva, že v roku 2018 slovenské okresné mestá v priemere dokázali hradiť svoje bežné výdavky z vlastných zdrojov na 84 %, zvyšných 16 % tvorili cudzie zdroje. Z výsledkov vykonanej analýzy je možné konštatovať, že len sedem okresných miest aspoň v jednom roku sledovaného obdobia dosiahlo hodnotu prevyšujúcu 1.

Graf 1 Vývoj priemerných hodnôt v indikátore miera samofinancovania okresných miest SR za roky 2014-2018

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Priemerne najvyššiu mieru samofinancovania za sledované obdobie dosahujú okresné mestá najväčšej veľkostnej kategórie K6, ktoré majú schopnosť na 89 % financovať bežné výdavky na správu mesta z vlastných zdrojov. Najvyššie a zároveň najlepšie hodnoty v tomto ukazovateli dosahovalo mesto Šaľa. Medzi ďalšie úspešné mestá patrila aj Gelnica, ktorá v roku 2016 a 2018 vykazovala hodnotu tohto ukazovateľa na úrovni 1,29, čím došlo k navýšeniu oproti začiatku sledovaného obdobia (z hodnoty 0,66), a to hlavne v dôsledku rastu daňových príjmov, k čomu prispelo predovšetkým vyššie plnenie dane za užívanie verejného priestranstva, dane z nehnuteľnosti a mestu sa podarilo právne vymôcť staré dlhy.

Ďalším úspešným mestom z pohľadu výsledkov tohto ukazovateľa bolo Nové Mesto nad Váhom, ktorého hodnota sa pohybovala na úrovni až 0,98. Tento priaznivý stav je možné pripisovať skutočnosti, že mesto malo silnú základňu vlastných príjmov, napr. v porovnaní s mestom Partizánske, ktoré podľa počtu obyvateľov je väčším mestom, avšak z pohľadu príjmovej stránky rozpočtu vyzbierali na území mesta menej finančných prostriedkov. K nárastu vlastných príjmov prispel predovšetkým rast príjmov plynúcich z majetku mesta, daňových príjmov, vyberaných poplatkov a pokút. Tiež pozitívne, v prípade Nového Mesta nad Váhom, je možné hodnotiť aj nízku úroveň bežných výdavkov a skutočnosť, že počas sledovaného obdobia nedošlo k žiadnemu výraznejšiemu nárastu na tejto položke.

V záujme získania detailnejšieho prehľadu hospodárenia miest boli kvantifikované aj výsledky za indikátor miera finančnej sebestačnosti, ktorý predstavuje podiel vlastných na celkových príjmoch samospráv. Aj v prípade tohto ukazovateľa najvyššie priemerné hodnoty dosahovali okresné mestá kategórie K6 (0,691), naopak najnižšie výsledky mestá skupiny K2

(0,572). Z výsledných hodnôt je možné konštatovať, že mestá kategórie K6 sú schopné na približne 70 % si zabezpečiť peňažné prostriedky z vlastných zdrojov, ktoré samosprávne jednotky získavajú vlastnou činnosťou a výberom miestnych daní a poplatkov na svojom území.

Benchmarkom tejto oblasti je mesto Šaľa (s priemernou výslednou hodnotou na úrovni 0,767), po ktorom nasleduje Trenčín (0,733), Trnava (0,730), Banská Bystrica (0,721) a Zvolen (0,711). Najvyššie hodnoty dosahovali opäť hlavne mestá veľkostnej kategórie K6, čo súvisí predovšetkým s ich silnou príjmovou základňou a počtom obyvateľov. V prípade menších miest ako napr. Medzilaborce, ktoré zaraďujeme aj medzi najmenej úspešné mestá, v rámci daní za špecifické služby (miestne dane a poplatky) evidovali len daň za psa, ubytovanie, za užívanie verejného priestranstva a obligatórny miestny poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad. Vyššie uvedenou analýzou sme preukázali vzťah medzi veľkosťou obce a výškou výnosov z vybraných miestnych daní a poplatkov, ako aj z nedaňových príjmov, na výšku ktorých mali vplyv predovšetkým prosperujúce a rozvíjajúce sa podnikateľské subjekty na území veľkostne väčších miest (napr. v podobe príjmov z prenájmu majetku a pod.).

Tabuľka 4 Priemerné výsledky veľkostných kategórií miest v indikátore - podiel dane z príjmov fyzických osôb na celkových daňových príjmoch

Kategórie miest	2014	2015	2016	2017	2018	priemer
K1	0,805	0,806	0,816	0,819	0,836	0,816
K2	0,754	0,781	0,798	0,807	0,831	0,765
K3	0,727	0,748	0,767	0,776	0,791	0,745
K4	0,733	0,754	0,771	0,743	0,801	0,761
K5	0,720	0,739	0,757	0,768	0,739	0,762
K6	0,658	0,681	0,704	0,715	0,735	0,699

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Závislosť samosprávnych jednotiek na výnose z podielových daní v rámci veľkostnej skupiny K1 je neporovnateľne vyššia, ako je v ostatných kategóriách. Aj keď výnos z podielovej dane považujeme za vlastný a veľmi dôležitý príjem miest a obcí, z dôvodu premenlivosti jeho celkového objemu finančných prostriedkov, ktorý do značnej miery závisí od celkovej ekonomickej situácie v krajine, vývoja zamestnanosti, zmeny počtu obyvateľov s trvalým pobytom na území mesta, s rastúcim alebo klesajúcim počtom prepočítaných žiakov aj so zvyšujúcim sa počtom obyvateľov mesta starších ako 62 rokov, budeme za úspešné mestá v tomto ukazovateli považovať tie, ktoré v danom indikátore dosahovali najnižšie hodnoty, a tak najnižšie percentuálne podiely. Tento výnos z podielovej dane je jedným zo základných príjmov slovenských miest a obcí, od ktorého závisia viaceré výdavky. Mestá v podielových

daniach dostávajú aj prostriedky na krytie výdavkov originálnych kompetencií (centrá voľného času, základné umelecké školy, školské kluby detí, materské školy, školské jedálne, cirkevné školské kluby detí a školské jedálne a súkromné základné umelecké školy). Avšak, častokrát Tento výnos z podielovej dane však často nepostačuje a viaceré samosprávne jednotky musia každoročne doplácať na tieto zariadenia z vlastných finančných zdrojov.

Najúspešnejším mestom v tomto indikátore je mesto Púchov, ktorého priemerná hodnota za celé sledované obdobie dosahovala výšku 56,62 %. Najviac závislé mestá od výnosu z podielovej dane sú mestá Medzilaborce a Gelnica. Tento vývoj je z dlhodobého hľadiska nepriaznivý. Mestá túto nepriaznivú situáciu čiastočne počas sledovaného obdobia riešili zvyšovaním sadzieb miestnych daní. V Medzilaborciach tvorí výnos z podielovej dane priemerne približne až 91 % z celkových daňových príjmov.. Zo záverečných účtov týchto miest je zrejmé, že ich výnosy z daní za tovary a služby a výnos dane z nehnuteľnosti dosahujú oproti iným mestám veľmi nízke hodnoty. Napr. v roku 2018 mesto Gelnica evidovala príjem dane z nehnuteľnosti vo výške 90 076 Eur a príjem z miestnych daní a poplatkov vo výške 143 693 Eur, pričom výnos z podielovej dane predstavoval pre mesto príjem vo výške 2 147 757 Eur.

Dôležitou súčasťou daňových príjmov je kategória miestnych daní a poplatkov. Objem výnosu z miestnych daní a poplatkov sa v sledovanom období zvyšoval. V pomerovom ukazovateli podielu miestnych daní na obyvateľa sa benchmarkom stalo mesto Púchov. Za ním nasledovali Senec, Trnava, Malacky a Piešťany. Výrazne vyššie hodnoty počas sledovaného obdobia dosahovalo mesto Trnava, kde došlo k nárastu výnosu z miestnych daní a poplatkov o 44 %, z hodnoty 171,9 Eur na obyvateľa v roku 2014 na úroveň 306,3 Eur na obyvateľa. Kategória miestnych daní a poplatkov bola v tomto prípade navýšená v roku 2018 o 8 678 169 Eur. Predovšetkým bol evidovaný rast na položke dane z nehnuteľnosti, vyšší bol aj výber poplatku za uloženie odpadu a poplatku za zber, prepravu a zneškodnenie komunálneho odpadu a z úhrad za dočasné parkovanie.

Najvyššie hodnoty spomedzi všetkých zvolených miest dosahovalo mesto Púchov (v roku 2017 výšku až 588,8 Eur), aj napriek skutočnosti, že ho zaraďujeme medzi menšie mestá. V Púchove sa vyzbieralo počas sledovaného obdobia výrazne viac na dani za užívanie verejného priestranstva, dani z nehnuteľnosti, dani za ubytovanie a povinného poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad.

Najnižšie priemerné hodnoty dosahovali mestá najmenej veľkostnej kategórie K1, a to konkrétne Medzilaborce s priemernou hodnotou 32,9 Eur na obyvateľa, nasledovala Gelnica s hodnotou 36,6 Eur na obyvateľa, a Tvrdošín s 38,4 Eur na obyvateľa. Príjmy z miestnych daní

sú tu, predovšetkým v najmenej veľkostnej kategórii K1, v porovnaní s ostatnými mestami na veľmi nízkej úrovni. Dôvodmi sú nízko stanovené sadzby miestnych daní v menších mestách, ako aj nízky počet podnikateľských subjektov a polyfunkčných objektov, ktoré by mestá mohli využívať na podnikanie.

Objem peňažných prostriedkov z miestnych daní a poplatkov sa v sledovanom období zvyšoval. Predovšetkým výnosy z dane z nehnuteľnosti sú v mestách značne rozdielne, pretože na ne vplýva viacero faktorov. Je to hlavne veľkosť obce (veľkosť katastrálneho územia), prírodné podmienky, ktoré vplývajú na výšku daní z pôdy, ďalej koncentrácia bytov, stavieb, domov v mestách, ktorá vplýva na ďalšiu časť dane z nehnuteľnosti. Aj samotný prístup samospráv k zvyšovaniu, či znižovaniu sadzieb miestnych daní vplýva na celkový objem vyberanej dane.

Snahou samospráv by malo byť znižovanie závislosti od štátu a hľadanie možností financovania svojich aktivít vlastnými prostriedkami. Preto je dôležité zaoberať sa výsledkami v indikátore podiel miestnych daní na celkových daňových príjmoch. Najlepšie hospodáriacim mestom v tomto ukazovateli je mesto s najvyšším dosiahnutým výsledkom. Je možné konštatovať, že zvolený indikátor kopíruje doposiaľ uvedené výsledky realizovaného výskumu, opäť najmenej úspešnou kategóriou miest je najmenšia veľkostná skupina K1 a najvyššie hodnoty dosahovala K6. Najpriaznivejšie hodnoty za tento indikátor dosahovalo mesto Trnava s hodnotou výsledného priemerného indikátora na úrovni 0,44, nasleduje Púchov (0,43), Malacky (0,40), Senec (0,40) a Piešťany (0,38). Dôvody úspešnosti mesta Trnava, ako aj zvyšných miest, boli už v analýze uvedené vyššie.

Kategória miest K6 dosahovala aj najlepšie výsledky v prípade ukazovateľa rozdiel medzi celkovými príjmami a celkovými výdavkami jednotlivých miest. Kategória celkových príjmov predstavuje súčet bežných príjmov spolu (bežné príjmy mesta + bežné príjmy rozpočtových organizácií, ďalej RO), kapitálových príjmov spolu (kapitálové príjmy mesta + kapitálové príjmy RO) a príjmových finančných operácií. Podobne je to aj v prípade kategórie celkových výdavkov, do ktorej sú započítané bežné výdavky spolu (mesta + RO), kapitálové výdavky (mesta + RO) a výdavkové finančné operácie.

Pozitívne je možno hodnotiť, že priemerné výsledky nedosahovali záporné hodnoty, čo znamená, že v priemere žiadne okresné mesto nedosahovalo počas sledovaného obdobia záporné saldo finančného hospodárenia. Avšak, Z podrobnejšej analýzy získaných dát však vyplýva, že celkovo osem objektov skúmanej vzorky počas sledovaného obdobia aspoň raz záporné finančné hospodárenie vykazovalo. Konkrétne išlo o mestá Sobrance, Žarnovica, Krupina (kategória K1), Stropkov, Kysucké Nové Mesto (K2), Senica (K3), Zvolen (K5) a

Trenčín (K6). Ako sme predpokladali, najvyššie prebytky dosahovali najväčšie okresné mestá (Bratislava, Košice, Žilina, Trnava, Nitra, Prešov). Najnižšie hodnoty predovšetkým mestá veľkostnej kategórie K1 a K2 (Stropkov, Sobrance, Žarnovica, Medzilaborce, Gelnica).

Za mesto s najlepšimi výsledkami pri indikátore celkové výdavky na obyvateľa označujeme mesto, ktoré dosahovalo najnižšie hodnoty celkových výdavkov. V tomto prípade išlo o mesto Partizánske, ktoré dosahovalo priemernú hodnotu celkových výdavkov na obyvateľa vo výške 594,42 Eur, nasledovalo mesto Nové Zámky (615,52 Eur), Rimavská Sobota (627,80 Eur), Prievidza (651,40 Eur) a mesto Komárno (652,79 Eur). Naopak, priemerne najvyššie celkové výdavky na obyvateľa vykazovali mestá Myjava (1 106,75 Eur), Skalica (1 087,09 Eur), Kežmarok (959,93 Eur), Sobrance (947,46 Eur) a Banská Štiavnica (916,60 Eur). Napr. v prípade mesta Myjava k rastu celkových výdavkov došlo predovšetkým na položke kapitálových výdavkov, kde ich celková hodnota v roku 2015 dosahovala výšku 583 271 Eur a na konci sledovaného obdobia bola výška skutočne čerpaných kapitálových výdavkov na úrovni 1 808 345 Eur. Medzi najvýznamnejšie položky kapitálového rozpočtu patrilo rozšírenie kanalizácie Turá Lúka v hodnote 938 804 Eur a projekt „Zníženie energetickej náročnosti MsÚ“, na ktorý mesto použilo 615 870,38 Eur.

V rámci indikátora podiel celkových príjmov na obyvateľa sa najlepšie darilo mestám veľkostnej skupiny K2 (do 19 999 obyvateľov), ktoré v priemere dosahovali hodnotu tohto indikátora vo výške 878,62 Eur na obyvateľa. Za kategóriou K2 nasledovala menšia veľkostná skupina miest K1 (850,31 Eur na obyvateľa). Mesto s najvyššou výslednou hodnotou v rámci sledovaného indikátora na úrovni 1 125,88 Eur na obyvateľa sa stalo mesto Skalica. Nasledovali mestá Myjava (1 124,59 Eur na obyvateľa), Kežmarok (1 089,19 Eur na obyvateľa), Senec (1 067,22 Eur na obyvateľa) a Námestovo (984,67 Eur na obyvateľa).

Indikátor daňovej sebestačnosti, ktorý vyjadruje pomer medzi daňovými príjmami a bežnými príjmami miestnych jednotiek, je ďalším indikátorom odzrkadľujúcim mieru stability a samostatnosti hospodárenia samosprávnych jednotiek. Najvyššie výsledné hodnoty dosahovali mestá veľkostnej kategórie K6 (0,671) a K5 (0,630), naopak najmenej sa darilo mestám do 9 999 obyvateľov (0,579). Najvyššie a zároveň najlepšie priemerné hodnoty v tomto ukazovateli, a rovnako tak aj najlepšie vykazovalo mesto Martin s hodnotou ukazovateľa na úrovni 0,72, čo znamená, že takmer 72 % bežných príjmov mesta je tvorených výnosom z daňových príjmov. Druhé v poradí je najmenšie mesto spomedzi výskumnej vzorky, mesto Ilava, s výslednou hodnotou na úrovni 69 %, nasleduje ďalšie mesto kategórie K1 Námestovo (69,3 %). Štvrtým v poradí je okresné mesto Malacky (69,2 %) a Púchov s výsledkom 68,7 %.

Naopak, najmenej úspešným mestom bolo mesto veľkostnej kategórie K2 Vranov nad Topľou, ktorého priemerná výsledná hodnota daného ukazovateľa dosahovala úroveň len 0,468 (46,8 %). Zo záverečných účtov mesta vyplynulo, že približne 35 % bežných príjmov mesto získava z bežných grantov a dotácií. Mesto v roku 2018 vykazovalo celkové bežné príjmy v hodnote 21 063 105 Eur, z toho daňové príjmy predstavovali sumu 10 004 834 Eur a prijaté bežné granty a transfery hodnotu 7 846 400 Eur. Na porovnanie, v meste Martin, ktorého podiel bežných grantov a transferov na celkových bežných príjmov dosahoval približnú hodnotu na úrovni 19,0 %.

Z výsledkov realizovanej analýzy je možné konštatovať, že sa vyššie naformulovaná výskumná hypotéza v prípade skúmania oblasti finančného hospodárenia potvrdila, a veľkostná kategória K6 s najvyšším počtom obyvateľov, najčastejšie dosahovala aj najvyššie výsledné hodnoty kvantifikovaných indikátorov a jednotlivé položky daňových príjmov (osobitne daň z nehnuteľnosti a miestne dane) a nedaňových príjmov v kategórii K6 vykazovali najvyššie priemerné hodnoty. Tento stav je možné pripisovať skutočnosti, že do tejto skupiny zaraďujeme najväčšie slovenské okresné mestá, ktoré sú zároveň aj krajskými mestami, s najvyšším počtom obyvateľom a silnou ekonomickou základňou. Rovnako tak sa nám prevedenou analýzou potvrdila aj závislosť veľkostne menších miest od výnosu z podielovej dane.

Záver

Kvantifikáciou výsledkov vybraných indikátorov sa potvrdil problém najmenších slovenských miest s ich financovaním. Predovšetkým mestá veľkostnej kategórie K1 dosahovali v prepočte na obyvateľa najmenšie výsledné hodnoty nielen na položke daňových príjmov, ale evidovali aj nízky výnos vlastných príjmov. Potvrdila sa značná závislosť menších miest od výnosu z podielovej dane, ktorý tvorí podstatnú časť príjmov najmenších slovenských okresných miest. Vzhľadom na nové legislatívne zmeny týkajúce sa zákona o dani z príjmov, či finančné krízy predstavuje takáto závislosť pre mestá riziko. Podľa novelizovaného zákona sa zvýši nezdaniteľná časť základu dane, čím pracujúci ľudia zaplatia na daniach menej, no tento nižší výber daní sa prejaví vo výraznom výpadku príjmov samospráv.

Mestá tejto kategórie rovnako tak vykazovali veľmi nízke výnosy z miestnych daní a poplatkov, v dôsledku či už vyššieho počtu neplatičov, nízkeho stanovenia ich sadzieb, resp. skutočnosti, že viaceré mestá, v ktorých je rozvinutý cestovný ruch, nevyužívali na svojom území zavedenie dane za ubytovanie. Nepriaznivo hodnotíme predovšetkým vysoké nedoplatky na miestnych daniach vo viacerých mestách, predovšetkým na dani z nehnuteľnosti a poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad. Na túto skutočnosť nadväzujú aj naše

odporúčania, kde apelujeme na samosprávy, aby kládli dôraz na ich dôsledný výber a zamerali opatrenia na elimináciu počtu neplatičov. Východiskom je aj vyššia miera účinnosti tretích osôb, pri poskytovaní údajov o neplatičoch (predovšetkým sociálnej poisťovne, peňažných ústavov a daňových úradov, kedy by bolo možné začať exekučné konania voči neplatičom na základe oznámení spomínaných orgánov), či vykonávanie kontrol daňových priznaní prostredníctvom údajov v katastri, kde je nápomocným informačný systém Gisplan.

Nepovažujeme existenciu rovnakej kompetenčnej výbavy miestnej úrovne za efektívnu, ani za optimálnu, pretože je logické, že mestá a obce rôznej veľkosti disponujú rozdielnymi vlastnými príjmami, veľkosťou rozpočtu, schopnosťou získavať do rozpočtu externé zdroje financovania a inými odlišnými charakteristikami, ktoré sa nám podarilo v príspevku identifikovať a preukázať. Preto jedným z navrhovaných odporúčaní je realizácia auditu kompetencií, analýza a zmapovanie všetkých originálnych a prenesených kompetencií, ktoré mestá a obce na Slovensku vykonávajú. Taktiež je dôležité pozornosť venovať aj kvantifikácii, resp. meraniu efektivity ich výkonu a problematike ich financovania. Až po vykonaní takejto analýzy a auditu je možné na základe získaných poznatkov realizovať, resp. presadzovať potrebné reformné kroky.

Zoznam použitej literatúry

- [1] Belajová, A., Gecíková I., & Papcunová, V. (2014). *Kvalita samosprávneho manažmentu na miestnej úrovni*. Bratislava, SK: Wolters Kluwer.
- [2] Farvaeque-Vitkovic, C., & Kopanyi, M. et al. (2014). *Municipal finances-A handbook for local governments* [Mestské financie - Príručka pre miestne samosprávy]. Washington, DC: The World Bank.
- [3] Fisher, R.C. (2010). State and Local Public Finance [Štátne a miestne verejné financie]. *Federal reserve bank of st. Louis regional economic development*, 6(1), 4-22. Dostupné na <https://files.stlouisfed.org/files/htdocs/publications/red/2010/01/Fisher.pdf>
- [4] Jesenko, M. et al. (2015). *Obec ako subjekt tvorby práva*. Košice, SK: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy.
- [5] Jílek, M. (2008). *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha, CZ: ASPI- Wolters Kluwer.
- [6] Peková, J. (2004). *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha, CZ: Management Press.

- [7] Rožová, L. (2018). Finančná sebestačnosť okresných miest Košického a Bratislavského samosprávneho kraja. *Sborník príspevku z 10.ročníku mezinárodnej vedeckej konferencie KONKURENCE*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava.
- [8] Rusu, E. (2013). Financial revenue autonomy of local budgets in Romania [Autonómia finančných príjmov miestnych rozpočtov v Rumunsku]. Measuring approach. *Journal of Public Administration, Finance and Law*, 3(3), 59-67.
- [9] Švantnerová, L. & Kožiak, R. (2005). *Ekonomika miestnej samosprávy*. Banská Bystrica, SK: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta.
- [10] Tekeli, J. (2016). *Kompetenčné právo v obecnej samospráve: konfliktné oblasti*. Bratislava, SK: Wolters Kluwer.
- [11] Veverková Konečná, I. (2017). *Rozpočet obce a vyššieho územného celku*. Bratislava, SK: Wolters Kluwer.
- [12] Žárska, E. et al. (2008). *Komunálna ekonomika a politika*. Bratislava, SK: Ekonóm.
- [13] Všeobecne záväzné nariadenie mestského zastupiteľstva Senec z dňa 8.12.2016. Dostupné na <https://www.senec.sk/sk/vseobecne-zavazne-nariadenia>.
- [14] Zákon NR SR č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.
- [15] Zákon NR SR č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov na skládku odpadu.
- [16] Zákon NR SR č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy.
- [17] Zákon NR SR č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.
- [18] Zákon NR SR č. 447/2015 Z. z. o miestnom poplatku za rozvoj
- [19] Záverečný účet mesta Malacky za rok 2017. Dostupné na <https://www.malacky.sk>
- [20] Záverečný účet mesta Námestovo za rok 2018. Dostupné na <https://www.namestovo.sk>.
- [21] Záverečný účet mesta Senec za rok 2018. Dostupné na <https://www.senec.sk>.
- [22] Záverečné účty okresných miest na Slovensku za roky 2014-2018.

Adresa autorov: PhDr. Lucia Rožová, PhD., Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy, Katedra ekonomiky a riadenia verejnej správy, Popradská 66, 040 11 Košice, Slovensko, email: lucia.rozova@upjs.sk.

